

SUN'IY INTELLEKTNING INSON HAYOTIGA TA'SIRI.

To'lavayeva Maqsuda Fayzullo qizi

*Alisher Navoiy nomidagi Toshkent Davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti
Kompyuter lingvistikasi va raqamli texnologiyalar kafedrasida talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqola sun'iy intellektning inson hayotiga ijobiy va salbiy ta'sirini tahlil qiladi. Maqolada SI ning tibbiyot, ta'lim, transport va xizmat ko'rsatish sohalaridagi foydali jihatlari, shuningdek, mehnat bozori, axloqiy masalalar va shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligi bilan bog'liq xavflari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, maqolada sun'iy intellektni mas'uliyatli va aqlli qo'llash bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Qisqacha xulosa: Sun'iy intellekt inson hayotini osonlashtirish va unumdorligini oshirishda muhim vosita bo'lib, uning salbiy ta'sirlarini kamaytirish uchun ehtiyotkorlik va bilim zarur.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, Inson hayoti, Avtomatlashtirish, Tibbiyotda SI, Ta'limda SI, Ijtimoiy ta'sir, Axloqiy masalalar, Maxfiylik va xavfsizlik, Kelajak imkoniyatlari, Texnologik rivojlanish

KIRISH

So'nggi yillarda sun'iy intellekt (SI) inson hayotining deyarli barcha sohalariga kirib kelmoqda. U nafaqat ish jarayonlarini avtomatlashtirish, balki odamlarning kundalik hayotini osonlashtirishda ham muhim rol o'ynamoqda. Shu bilan birga, SIning rivojlanishi turli ijtimoiy, iqtisodiy va axloqiy muammolarni ham keltirib chiqaradi. Bu maqolada sun'iy intellektning inson hayotiga ijobiy va salbiy ta'siri, shuningdek, u bilan bog'liq kelajakdagi imkoniyatlar muhokama qilinadi.

Asosiy qism

1. Sun'iy intellektning ijobiy ta'siri

SI tibbiyot, ta'lim, transport va xizmat ko'rsatish sohalarida katta yutuqlarga erishdi. Masalan, tibbiyotda SI yordamida kasalliklarni aniqlash jarayoni tezlashdi, bemorlar uchun shaxsiy davolash rejalarini ishlab chiqish osonlashdi. Ta'lim sohasida esa SI asosidagi platformalar har bir o'quvchiga individual o'quv rejalarini taklif qilmoqda, bu o'quv jarayonini samarali qiladi. Transportda esa avtonom avtomobillar va aqlli yo'l tizimlari yo'l harakati xavfsizligini oshirishga yordam bermoqda.

Bundan tashqari, sun'iy intellekt ish unumdorligini oshiradi va odamlarni ma'naviy va ijodiy faoliyatga ko'proq vaqt ajratishga imkon beradi. Oddiy va takrorlanuvchi vazifalarni SI bajarishi orqali insonlar murakkab masalalarga e'tibor qaratishi mumkin.

2.Sun'iy intellektning salbiy ta'siri

Lekin sun'iy intellektning ijobiy jihatlari bilan bir qatorda uning salbiy tomonlari ham borligini ta'kidlash joiz.

-avtomatlashtirish va sun'iy intellektdan foydalanish ish o'rinlarining qisqarishiga va mehnat bozorida talab qilinadigan ko'nikmalarning o'zgarishiga olib kelishi mumkin;

-sun'iy intellektdan foydalanish ma'lumotlarni ommaviy yig'ish va tahlil qilish imkoniyati tufayli shaxsiy ma'lumotlarning maxfiyligi va xavfsizligi uchun xavf tug'dirishi mumkin;

-axloq va mas'uliyat, ayniqsa avtonom qurollar, yuzni tanib olish va algoritmik qarorlar qabul qilish kabi sohalarda tahdidlar tug'iladi;

-texnologiyalarga bog'liqlik tanqidiy fikrlash va sezgi asosidagi qarorlarni qabul qilinishini kamaytirishi mumkin;

-sun'iy intellekt texnologiyalari va raqamli ta'limdan foydalanish tufayli tengsizlikning kuchayishi xavfi;

-algoritmilarida hisobdorlik va shaffoflik masalalari, ayniqsa, odamlar hayotiga ta'sir etuvchi muhim qarorlarni qabul qilishda tobora dolzarb bo'lib bormoqda.

3.Kelajak va tavsiyalar

Sun'iy intellektning kelajagi insoniyat uchun katta imkoniyatlar ochmoqda. Shu bilan birga, u bilan bog'liq xavflarni kamaytirish uchun ilmiy izlanishlar va siyosiy tartibga solish choralari zarur. Masalan, SIni yaratish va qo'llash jarayonida axloqiy kodekslar, shaffof algoritmlar va maxfiylik himoyasi asosiy rol o'ynashi lozim.

Shaxsiy fikrimcha, sun'iy intellekt inson hayotini yanada qulay va samarali qilishda katta imkoniyat yaratadi, lekin uning salbiy ta'sirlarini kamaytirish uchun mas'uliyatli yondashuv talab etiladi. Har bir inson va jamiyat sun'iy intellekt bilan ishlashda ehtiyotkorlik va bilimga ega bo'lishi lozim.

Xulosa

Sun'iy intellekt inson hayotiga chuqur ta'sir ko'rsatmoqda.

U ish unumdorligini oshiradi, hayot sifatini yaxshilaydi va yangi imkoniyatlar yaratadi. Shu bilan birga, salbiy ta'sirlari va xavf-xatarlarni ham hisobga olish kerak.

Shuning uchun, kelajakda sun'iy intellektni aqlli va mas'uliyatli tarzda qo'llash insoniyat uchun eng to'g'ri yo'l bo'ladi.

Lekin axloqiy texnologiya rivojlanishini ta'minlash uchun ko'rib chiqilishi va boshqarilishi kerak bo'lgan bir qator muammolar va xavflarni ham keltirib chiqaradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi huzuridagi Ilmiy-texnik axborot markazi Toshkent - 2021 y.
2. J.Sh.Bekqulov, I.Ibragimov. Sun'iy intellekt asoslari. Qarshi-2023
3. <https://uza.uz/posts/692129> suniy-intellekt-foydasi-koproqmi-yoki-zarari_692129
4. https://uz.wikipedia.org/wiki/Sun%CA%BCiy_intellekt
5. Malikova Dilrabo Muminovna SamISI, "Sun'iy Intellekt Va Uning Inson Hayotidagi Ahamiyati". Toshkent:2024